

סימן ח.

משיחת חודש ניסן תשל"ז. נדפס בלקו"ש בהעלותך תשל"ז.

*

לכללות הענין שקרבן פסח הוא קרבן ציבור כו' — ראה ג"כ לקו"ש ח"ב ע' 429 הערה 21. (שיחה זו חזרה ונדפסה בחוברת מיוחדת בשנה זו — תשל"ט — לרגל יום הבהיר י"ד כסלו — יובל החמשים לחתונת ב"ק ארמ"ר שלישיא והרבנית חי' מושקא שתליט"א לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות).

סימן ט.

משיחת אחש"פ תשכ"ח. נדפס בלקו"ש ח"ב הוספות, פסח שני, ע' 216 ואילך.

*

ושם (לאחר ס"ג) לפסק הלכה:
והנה אף שעצ"ע בכמה מהנ"ל, ובמיוחד שרבו האוסרים להקריב פסח בזמנה"ו ודחו ראיות המתירין — לפענ"ד יש להמנע ולא להיות בי"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים¹ כיון שלדעת הר"ח מפריש ישנו החיוב דפסח גם עכשיו, כנ"ל, ולדעת רבי — שהרמב"ם פסק הלכה כמותו — פסח שני הוא רגל בפני עצמו וחייבין עליו כרת² ולשיטת הראב"ד³ גם מי שהי' בי"ד בניסן בדרך רחוקה חייב כרת כשהזיד בשני אליבא דרבי. ומכש"כ שלא לנסוע לירות"ו לי"ד אייר⁴. ואפילו את"ל שאינו אלא ספק וספק ספיקא וכו'.⁵ וכו"כ זמן לפני פסח שני ולאחריו לראות בטוב ירושלים עיר קדשנו ומקום בית מקדשינו.
ושם — מכתב מיום י"ג אייר ה' תשל"ה:
בהמשך להשקו"ט מאז עדמ"כ ונאמר בשיחת אחש"פ, תשכ"ח,

בעוה"ר (כולל שמתחיל מביום ה' (ממש — מכריזים) אחי הוא .. ויעלהו גר' (מ"א כ, לב-לג))
נשתנה המצב ואין עתה היכולת והאפשריות לשנות (ולבנות) כפי הדרוש להקרבת ק"פ וכו' —
ולכן גם אין מקום שלא להיות בער"פ או בי"ד באייר קרוב לירות"ו.

ויה"ר שיקויים בעגלא דידן בלשון הרמב"ם (תשובה פ"ז, ה"ה) ישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין — וגם עשיית

לחלל שבת בשביל פ"נ בדבר פרטי כו' עכ"ל. — ומבואר כהנ"ל בפשיטות, וכן מתורץ — מה שיש לחלק בין נזיר ועינוי דיוה"כ לשבת (מ"ש במכ' הקודם), דשם הוא ענין שבגופו משא"כ בשבת, ועפהנ"ל מובן.
ע"כ המכתב.

בענין פי' המכילתא ראה ג"כ מה שהביא מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בקובץ כינוס תורה (ניו יארק) חוברת א' בענין חצי שיעור. ע"ש.

להערה 15 — בענין אי ע"י פיקו"נ הותרה או דחו"י: ראה ג"כ לקמן ע' זו הערה 17. לקו"ש ח"ג ע' 985 הערה 16. ח"א ע' 347 ואילך. תשובות וביאורים ע' 16 ובהערות. (וראה ג"כ לקו"ש יתרו תשל"ט הערה 41).

לסעיף ז והערה 33, בענין איסורים דרבנן: ראה ג"כ שיחת אחרון של פסח תש"כ סעיף יט. שיחת אחש"פ תשל"ו. להערה 36: להעיר מלקו"ש ויצא תשל"ו הערה * 17. ע"ש.

להערה 37, דספה"ע דרבנן מהני לחה"ש דאורייתא וכו': ראה ג"כ לקמן סימן לו סעיף ב.

להערה 43, בטעם אכילת מאכלי חלב בחג השבועות: ראה ג"כ לקמן סימן לג סעיף ז.

להערה 45: ועד"ו הוא בתנאי (ראה רשב"א גיטין פד, א) וכו'.

ראה ג"כ לקו"ש ח"ו ע' 92 הערה 36. ושם ע' 54 הערה 39: בדוגמת העושה איזה דבר על תנאי, שכשאומר „מעכשיו" נעשה הדבר למפרע ע"י קיום התנאי — אף שקיום התנאי אינו בירור בעלמא ובשביל קיום הדבר צ"ל קיום התנאי בפועל (ראה רמב"ם הל' גירושין פ"ט ה"א ובמ"מ שם פ"ח הכ"ב. רשב"א גיטין פד, א [כצ"ל]. שו"ע אהע"ו סקמ"ג סי"ח).

סימן ו.

משיחת ש"פ שלח תשכ"ב. נדפס בלקו"ש ח"ד ואתחנן (א).

*

לשוה"ג הב' להערה 30: ראה ג"כ לקו"ש ח"ט ע' 256. להערה 38: ראה ג"כ לקו"ש ח"ד ע' 1030 ובהערה 26.

סימן ז.

משיחת כ' מג"א תשכ"ב. נדפס בלקו"ש ח"א בשלח (ג).

*

להערה 17 בענין פקו"נ אם הותרה כו': ראה בהנסמן לעיל בנספחים לסימן ה הערה 15.

לסוף ס"ג: ראה ג"כ תשובות וביאורים סימן יד. וראה ג"כ הנסמן לקמן בנספחים לסי' לח.

(1) וכ"מ בירוש' הנ"ל דהקרבת ק"פ תלו' בבניית ביהב"ח. השקו"ט בזה ראה בס' שנסמנו בשד"ח כללים סוף מע' ק'. תו"ש בא (ח"ב, ע' קנ"ה).

(2) ראה לקמן בהמכתב דסיון תשכ"ח.

(3) רמב"ם שם פ"ה ה"א.

(4) שם ה"ב.

(5) וכ"ש וק"ו שכ"ה בנוגע לפסח ראשון כדלקמן בהמכתב הנ"ל.

התשובה מיד — ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
כו' (הל' מלכים ספ"א).

בברכה

*

והנה גדול אחד כתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א והקשה על
הנ"ל, וז"ל מכתבו:

ג' סיון תשכ"ח

לכ"ק אדמו"ר שליט"א!

קבלתי שיחת כ"ק שליט"א מאחש"פ, ונהגתי מאד
מחידושים היקרים, ותח"ח. ולא אמנע מלהביע את פליאתי
בנוגע להמסקנא של כ"ק כי, יש להמנע עכשיו ולא להיות
בי"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים, זאת אומרת
שכל בני ירושלים כרבע מיליון איש כ"י צריכים לעקור
בזמן פסח שני מירושלים, ואפילו אם שזה אמור רק אל
המהדרים, וכמש"כ כ"ק, „ואפילו את"ל שאינו אלא ספק
וס"ס כו', הרי ב"ה יש בירושלים אלפים ורבות יראים
ושלמים המהדרים בהידור מצוה, וא"כ כולם צריכים לפרוש
מירושלים כיהודה בן דורתאי, אתמהא.

ובעצם הדבר כמה פליאות יש לי, ובעניותי קצרה דעתי
מהבין:

ראשית דבר: הרי ממנ"פ, אם נחשוב מה שלא עשו פסח
ראשון כאונס, וכמו שהוא באמת, בין מצד ההלכה, אם
מפני שאין אתנו נביא יודע עד מה על מקום המזבח, או
מפני שאין לנו בגדי כהונה ותכלת באבנט ובציץ כה"ג
לרצות על הטומאה וכו' ככל שהאריכו בזה אלה שמחו
לי' מאה עוכלי על הר"צ קלישר ז"ל בשעתו, וכמש"כ גם
כ"ק שרבו האוסרים, ובין מצד המציאות, וכמש"כ כ"ק
„בנידוד" שאי עשיית הפסח הראשון הוא מפני יד האומות
כו', א"כ הרי אותו אונס עצמו עומד וקיים גם בפ"ש,
ומה נשתנה ומה נתחדש בנוגע להאונס בין ראשון לשני?
ואם נחשוב אותם למזידים בראשון, לחשוש לדעת הר"י
מפריש, א"כ מה יועיל ומה יתן ומה יוסיף אם יצאו לדרך
רחוקה בפ"ש, הרי קיי"ל הזיד בראשון ושגג או נאנס
בשני חייב כרת.

ואולי נאמר שאמת הדבר שבראשון היו אנוסים, וכן בשני,
אבל מ"מ עדיף להיות בדרך רחוקה שהתורה פטרתו מלהיות
בירושלים שהחייב חל עליו אלא שהאונס פוטר, וגם בראשון
היו כל בני ירושלים צריכים לעקור בע"פ למחוז לירושלים.
אלא מה שעבר עבר, אבל בפ"ש שוב עליהם להיות בד"ר,
אבל אם כה נאמר תיפול שאלה עצומה על כל הדורות למן
החרבן ועד הנה, שהיו תנאים ואמוראים וגאונים וראשונים
וצדיקים במשך כאלפיים שנה, ולא מצינו שעקרו בע"פ חוץ
לירושלים, והרי מה שלא עשו כל הזמן את הפסח הוא ג"כ
מפני האונס של יד האומות, א"ו שכיון שכבר הם אנוסים
אין ג"מ אם יהיו בירושלים או בד"ר.

וזאת שנית: עיקר חידושו של כ"ק הוא על יסוד דיוק
מלשון הגמ' שהצבור אין עושים פ"ש דוקא כשהתורה דחתה
אותו מפ"ר מפני הטומאה או מפני ד"ר, אבל אם לא עשו

הצבור פ"ר מחמת סיבה צדדית של אונס חייבים גם בפ"ש.
ותמהני הרי כ"ק עצמו הביא את התוספתא פסחים פ"ח
וירושלמי שם ה"ב בניתן לישראל לבנות בית הבחירה בין
ראשון לשני שלחכמים אין הצבור עושים פ"ש ור' יהודה
אומר עושים פ"ש, והרי כלל גדול הוא יחיד ורבים הלכה
כרבים, ואיך יש כח בידינו לפסוק הלכה נגד כלל זה ע"פ
דיוק בגמ' ? והלא בערובין בלבד הוא שאמרו בערובין פא
ב' כ"מ ששנה ר' יהודה בערובין הלכה כמותו וברא"ש
שם פ"ג סי' ד' אפילו נגד רבים; ומבואר שמלבד ערובין
הלכה כרבים נגד ר' יהודה, ואף שבתוספתא וירושלמי שם
לא הוזכר בפירוש הלשון „חכמים", אבל גם מה שנאמר
בלשון של סתם הוא רבים כמש"כ התוס' ביצה ב' ב' וערובין
מב' ב' ומד' א' ובכמ"ק ואכ"מ. ולא אבין למה כ"ק לא
הזכיר דברי הסתם כלל, רק כללם בכלל „וכו'", ודברי ר'
יהודה הזכיר במפורש. וגם לא אבין מש"כ כ"ק שבמה
שאנו יכולים להשוות הבבלי להירושלמי יש להשוות, הרי
לכאורה לא די שאינו משווה אלא מחלק עלינו את השווים,
שהרי להירושלמי חכמים חולקים וסוברים שאין עושים פ"ש,
וא"כ הרי הלכה כרבים, ומהבבלי מדייק כ"ק שאם לא
עשו פ"ר מחמת אונס ולא משום איסור התורה עושים
פ"ש.

שו"ר שבהגהות הגר"א לתוספתא יש: „וכן כשניתן כו',
ונראה שר"ל שזה דברי ר' נתן ואין זו סתמא. אבל אין
גירסא זו בתוספתא שלנו ולא בתוספתא צוקרמנדל מכת"י.
ועוד בה שלישיה: הרי הלכה פסוקה היא ברמב"ם שאין
פ"ש דוחה את הטומאה, וכחכמים בפסחים צה' ב' ולא כר'
יהודה שם, אלא שמחדש כ"ק. שהדברים אמורים רק כשלא
עשו פ"ר מפני הטומאה, וכמו שאמרו בגמ' שם מפני הטומאה
דחיתו יחזור ויעשה בטומאה, והיינו כשנדחה מפני איסור
תורה, וכמאמר התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה כו',
אבל כשנדחה פ"ר מפני סיבה צדדית עושה פ"ש גם
בטומאה, וכוונתו כמובן אף ביחיד שנדחה מפני האונס,
וגם סיים ודלא כהמנ"ח במצוה ש"פ, והמנ"ח לא מדבר
כלל על רבים אלא על יחיד. והנה במנ"ח כ' בפירוש שמפני
הטומאה שאמרו לאו דוקא, וה"ה כששגג או נאנס, וסיים
שזה פשוט ולא ניתן לכתוב מפני רוב פשיטותו, ואיני יודע
במה דחה כ"ק את המנ"ח (ולהלכה למעשה!), אם מפני
הלשון מפני הטומאה דחיתו כו', הלא המנ"ח עצמו מביא
לשון זה, וכ' שלא דוקא הוא, וא"ו אלא סימן שהתורה
רוצה שפ"ש יהי ג"כ בטהרה, ובמה נדחו דבריו, ואם נאמר
שהלשון דחוק לפי המנ"ח, הלא יותר ויותר דחוק הלשון
אם נאמר מש"כ באופן סתמי אין פ"ש דוחה הטומאה
שהוא דוקא באופן מיוחד, ומשמעות סתמיות הלשון הוא
בכל אופן. וכן מורה לשון הרמב"ם, שבפ"ה ה"א חושב
אלו שעושים פ"ש: הטמא ושהיה בד"ר ושנאנס או שגג,
וכשאומר אח"כ בפ"י הס"ו שפ"ש אינו בא בטומאה,
ודאי כוונתו על כל אלה שהזכיר שעושים פ"ש.

וגם נ"ל ראיה להמנ"ח מגמ' ביומא ג"א א' ונוקמיה

וכו' אינו אנוס, וא"כ בזה"ו שמכל ארץ ישראל אפשר להגיע בו ביום באוטובוסים ומכוניות הנוסעות בלא"ה בכל עת ובכל שעה, אין כאן אנוס כלל. * וא"כ אין היציאה בפ"ש לד"ר מועילה כלל (ואמנם ד"ו שאין דין ד"ר בפ"ש עוד לא ברור לי, ויש לעיין).

ואבקש סליחת כ"ק שליט"א על שאני מעיז להציע בזה פליאותי הנ"ל, תורה היא וללמוד אני צריך. בהערצה.

*

וע"ז ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתב מסיון תשכ"ח: ... להערות כת"ר במכ' מג' סיון (בנוגע לפ"ש בשנה זו וכיו"ב — היש ענין להיות בדרך רחוקה, כמש"כ ברשימתי), ובהקדמה ויפורד הוא בשקו"ט שלי — שכיון שהמדובר: (1) בענין דשייך בו כרת, (2) לאידך גיסא — שהזכרים מבני יג"ש ומעלה יהיו משך שעות אחדות בד"ר מירות"ו לאו מילתא רברבא הוא (ועאכו"כ — שאלה שהם בלאה"כ בד"ר לא ידחקו את השעה ליכנס לירות"ו דוקא בשעות אלו),

מסקנתי שיש ספק וס"ס וכו' בנדו"ד, ולכן אלו שבד"ר לא יעלו ומה טוב שהנמצאים בפנים — יצאו. ^{ההפסד} — דיון בפני עצמו בנוגע לאלה שמעולם לא יצאו מירועה"ק —

ועוד להקדים — שכש"כ וק"ו שכן הוא בנוגע לפסח ראשון (ובהוספת — נשים), וכמו שאמרתי לאלה ששאלוני אז.

וע"ס מכ' כת"ר: (1) ראשית דבר הרי ממנ"פ כו' — המענה: (כנ"ל) בפ"ר מכש"כ שיש חשש הנ"ל, ומי שלא הי' בד"ר אז — לתא דמזיד בזה. ובכ"ז: פשוט שאפילו למ"ד דאפילו הי' בד"ר בפ"ש בכ"ז חייב כרת על שלא עשה פ"ר (כשבמזיד), אעפ"כ אל לו להוסיף פשע בפ"ש — ולהיות מזיד גם אז, אף שאין נפק"מ לכרת דפ"ר. (2) כשיהי' בד"ר בפ"ש — יפטר מכרת ג"כ עכ"פ לדעת מד"א דהזיד בראשון ובד"ר בפ"ש פטור. (3) ועיקר — כל אלו שהיו בד"ר בפ"ר (ובהם — רוב האורחים) ירויתו הכל ע"י שיהיו בד"ר בפ"ש (להספק הנ"ל).

שאלה עצומה על כל הדורות כו' — עד לאחר המלחמה דאשתקד, הייתה יד האומות תקיפה כו'.

דיוק, "שלי" בל' הש"ס שהתורה דחתו, ובפרט הדיוק בענין "מפני טומאה דחיתי יחזור ויעשה בטומאה" — ומקשה ע"ז שהרי המנ"ח אומר שכ"ז לאו דוקא, במחכ"ת דהמנ"ח איני מחוייב לדחוק לתרץ דבריו (1) במקום דלתא דכרת (2) כשהם

* וכ"כ רוב האחרונים בנוגע לגדול הבית באבלות שמקום קרוב בימינו, שנתחדשו דרכי נסיעה אין מקום קרוב נקרא עשר פרסאות דוקא, ועיין באנציקלופדיא תלמודית כרך ה' עמ' קס וציון 48, ואפילו להסוברים שם שלא נשתנה הדין מחמת שינוי המציאות, י"ל שה"ז מפני שעכ"פ נאמר שם הדין על המקום, הינו מקוב קרוב, אבל בפ"ש אם לא נאמר בו כלל דרך רחוקה, תלוי רק בזה אם יכול להגיע או אינו יכול.

בפסח שני, מי דחי טומאה, ואם נאמר שבפ"ש ג"כ דוחה טומאה כשלא עשה פ"ר מפני ששגג או נאנס, הרי הדק"ל ונוקמיה בפ"ש כששגג או נאנס בראשון שדוחה את הטומאה. ואין לומר שכשאמרו זבח סתם וכשנוקמי' בפ"ש ר"ל בכל אופן, ולא דוקא באופן מיוחד כששגג וכו', שא"כ למה אמרו בתחילה ונוקמי' בפ"ר שדוחה טומאה, ה"ז ודאי הוא במקרה רחוק, כשכל או רוב הצבור טמאים, שביחידים אינו דוחה טומאה, ובכ"ז היה נחא לו להעמיד בפ"ר, וא"כ כש"כ שיש להעמיד בפ"ש וכששגג בפ"ר, שזה מקרה יותר מצוי, א"ו שלעולם אין פ"ש דוחה הטומאה, וא"כ אפילו אם נניח שהצבור עושים פ"ש מ"מ בטומאה ודאי לא עושים.

ואת רובע: אפילו אם יהיבנא את הכל, היינו שההלכה כר"י מפריש שיש חיוב בזה"ו להקריב ק"פ. ונניח שיש בידינו עכשיו לבנות מזבח ולעשות בג"כ וכו', אבל סו"ס כשהגיע יום י"ד ניסן ואין כלום, הרי עכשיו בודאי אין שום חשש של חיוב כרת, אפילו כשקודם לכן לא עשו במזיד את המזבח, שהרי עיקר האונס הוא בע"פ, וכמו בטמא שיכול היה לטבול וליטתר ולא נטהר שאינו חייב אלא בטמא שרץ או בשאר הטמאים טומאת ערב כטמא מת שחל שביעי שלו בע"פ, וכמבואר בפסחים סט ב' ורש"י ד"ה ערל וטמא כו', ומבואר שטמא מת שלא היזה בשלישי אינו חייב, אע"פ שיכול היה להזות קודם לכן, ובמנ"ח ש"פ מדייק מרש"י יותר מזה שאפילו בע"פ כשהיה אנוס רק בשעת שחיטה, אע"פ שלא היה אנוס בע"פ גופי' עד שעת שחיטה, נקרא אנוס ופטור, וא"כ בנדו"ד כשהגיע ע"פ ואין מזבח הרי אנוסים אנו ופטורים לד"ה. ואע"פ שבסוכה כ"ה ב' ורש"י ד"ה שחל שביעי מוכח שחייב אדם קודם הפסח להיזהר מפני הטומאה כדי שיוכל לעשות הפסח, ורק למת מצוה מותר להיטמא, אה"נ שחיובא יש, אבל כשעבר ונטמא וכשהגיע ע"פ עדיין טמא אין עליו חיוב כרת, וא"כ ב"ד בערב פסח למה יצאו בד"ר, אפילו בפ"ר, שממנ"פ אם להפקיע החיוב, אין זה מועיל, שהרי חייב היה קודם לכן לבנות מזבח ולהיות בע"פ בירושלים ולהקריב ק"פ, ואם חייב להיזהר מהטומאה, כש"כ שחייב לא לצאת לכתחילה לד"ר, ואם לצאת מחשש כרת, בלאה"נ כשהגיע ע"פ ואין מזבח והוא אנוס אין חיוב כרת. וקצ"ע שא"כ למה פירש יהודא בן דורתאי, אם לכתחילה אסור לצאת לד"ר ולהפקיע א"ע מחיוב ק"פ, אבל בג"ד עכ"פ איך שיהי' כיון שהגיע ע"פ ויש עתה אנוס אין מקום לצאת לד"ר, בין בפ"ר ובין בפ"ש.

וחמישיתו אוסיף: בר מן כל דין אני שואל שאלת תם: היכן מצינו דין ד"ר בפ"ש? לא כתבה תורה ד"ר אלא בפ"ר, ובפ"ש אם לא יכול להגיע ב"ד אייר לירושלים פטור משום אנוס ולא משום ד"ר, ונ"מ רבתי, שאם משום ד"ר די בט"ו מיל, אפילו יכול להגיע בסוסים ובפרדים, שנאמר ובדרך לא היה, והלא היה בדרך, כמבואר בפסחים צד א', אבל אם משום אנוס, כל שיכול להגיע בסוסים

סימן י.

משיחת אחש"פ תשכ"ו. נדפס בלקו"ש בא תשל"ו.

*

להערות 18, 20 (ושו"ג): ראה לקו"ש חי"ד ע' 21
הערה 4.

להערה 65, "כמשנ"ת פעם בארוכה": בלקו"ש שם נדפסו
מכתבים אלו — לשלימות הענין דאמירת הלל בשעת
שחיטת הפסח:

א.

... מעיר, על מה שכתבתי בליקוטי ההגדה ע' 5 *
„קוראין את ההלל — הלויים", שאין זה פשוט כ"כ, כי
לדעת רש"י (פסחים סד, א. סוכה נד, ב) ישראל קראו את
ההלל. — והנה מה שכתבתי הוא ל' סדר ק"פ של היעב"ץ,
ואני לא הוספתי מדילי, אלא ציון המקור לתוספתא.
ובגוף הדבר — כבר פסק הרמב"ם (הל' ק"פ פ"א הי"א)
שהלויים קוראין את ההלל, ולע"ע, לא מצאתי פוסק חולק
בפירוש על דעה זו (וגם בדעת רש"י ראה לקמן). וידוע
אשר רש"י מפרש הוא ולא פוסק ובפירושו רגיל לפרש יותר
קרוב לפשוטו אע"ג דלית הלכתא הכי (ביד מלאכי כללי
רש"י המקורים. ועוד).

עוד זאת: מה שהביא דעת רש"י, כנראה נגרר בזה אחרי
ל' התוס' בסוכה שם בשטחיותו, ודעת המנ"ח מצוה שצד.
אבל א"ת שרש"י בא לומר ולחדש בפ"י שהישראלים ג"כ
קראו את ההלל, כמה קושיות בדבר: א) למה לא פ"י ב"תקעו"
מי היו התוקעין. ב) הול"ל, „אכתות קאי" ותיבת „כל"
מיותרת. ג) והוא העיקר: דעה זו היא היפך מ"ש בתוספתא,
וכמ"ש בתוספות סוכה שם. וגם את"ל שכיון שאין כאן יין
גם ישראל מותר בשירה זו, ועדמ"ש במנ"ח שם, עדיין צ"ע
מה הכריחו לרש"י לחלוק על התוספתא ואיפוא המקור לזה.
והנה מחוייבים לתרץ דברי הראשונים, גם אם נראה לנו
שהם בסתירה למרו"ל מפורש. אבל, בד"א כשפרור שזהו
דעת הראשון, משא"כ כשספק בדבר, ואדרבה.

ובנדו"ד כיון שהסתירה על דיעה זו מהתוספתא ברורה,
גלפענ"ד שמעולם לא נתכוון רש"י לדעה זו. וכוונת רש"י
היא פשוטה — דהנה במשנה (פסחים שם) מבאר כל סדר
ק"פ עד גמירא של כת הראשונה, ומסיים „כמעשה הראשונה
כך מעשה הב' והשלישית קראו את ההלל אם גמרו כו'".
ובשטחיות הלימוד משמע דאינו מדבר אלא בכת ב' וג',
דאם גם כת א' קראה את ההלל, הו"ל לשנות זה בסדר כת א'
במקומו. ולכן מפרש רש"י „אכל הכתות קאי". והוא מכוון
למה שנוגע ברש"י לפרש בסוכה שם ד, כל כת קוראה,
דאין נפ"מ בסוגיא שם אם הלויים קוראים או גם הישראלים,
כמובן — (ומה שלא שנה „קוראין את ההלל" בסדר כת א',
י"ל משום דנפישין מילי, דפליג ר"י) — ורש"י אינו מדבר
אלא בזמן אמירת ההלל, שהוא גם בזמן הקרבת כת הא',

(*) בהוצאת קה"ת. תשל"ג — ע' 3.

היפך הפ"י הפשוט בש"ס. ועוד להוסיף — שע"פ החילוק
(כפשוטו הל' והענין בש"ס) בין דחי' דטומאה (וד"ר) לשאר
אונס, יובן מה שבכל הדוגמאות שבש"ס מפרט טמאין כו',
אף שבכו"כ ה"י אפ"ל אונסין וכיו"ב. ולא נצטרך לומר
שכיון שבאחדים צ"ל טמאין — נקט כן בכולהו.
כוונתי ב"ל, להשוות הבבלי והירושלמי היינו שלא נאמר
דסתמי' דהבבלי פוסק דלא כר"י. ובירוש' נשאר במחלוקת
(אלא שצריך ללמוד מהכלל דיחיד ורבים הלכה כרבים,
שכמה יוצאים מכלל זה).

הלכה פסוקה ברמב"ם כו' פתימיות לשונו כו'. הרי ידוע
בכללי הרמב"ם דאינו מביא דברים הגלמדים מדיוקא וכו'.
וחידוש גדול יותר ממה שכתבתי — עיין בצפע"ג (המלוקט)
עה"ת בהעלותך (בענין צבור ודחיית שבת).
ואת רובע דאין בנכ"ה ומוזב בער"פ כו' — הרי לדעת
ר"י מפריש קיימנו, שלא ה"י בימיו נביא לקבוע מקום
המוזב וכו' — ובכ"ו רצה להקריב כו'. וכבר האריכו בזה
האחרונים. וז"ע אתי לידי קונטרס מיוחד לזה קרנות המזבח
(ורשה, תרפ"ח) שקיבץ כל הקושיות הנ"ל וכיו"ב ומתרגם
(אף שקצת דבריו — צע"ג).

ולהעיר — (לכאורה) בנין המוזב (הל' ביהב"ח ספ"ב)
אפ"ל במשך זמן חיוב הקרבת ק"פ ועדיין שהות להקריבו.
שאלת תם: היכן מצינו דין ד"ר בפ"י?

מענה תם: במשנה (פסחים צה, א) מה בין פה"ר לשני
כו'. וברמב"ם (סוף הל' ק"פ) ולא אשתמיט בשום מקום
(שראיתי) לומר דתני ושייר ד"ר. וראה תוד"ה מה שם.

*

ובמכתב לאח"ו ((תמוז ?) תשכ"ח):

בסוף מכ' כת"ר פליחה כו' — ג"ו לפענ"ד פשוט שאין
כל מקום לבקשה זו כו', ואדרבא. וע"ד ב"מ (פד, סע"א).
ורגילני לפרש מחז"ל את זהב (ביתר ו לרבות) — ע"י
שתחלתם בסופה) בסופה.

ובכמה מקומות (בכל מקום ?) נמצא שהלימוד ד, אל
תקרי" (קדושין ל, ב) אינו שולל הקרי שבפ"י, כ"א מוסיף,
ותרוייהו איתנהו למסקנתו...

*

ובמכתב אחר (קייץ תשכ"ח):

... בהמשך להשקו"ט מאז — בנוגע פסח ראשון ופסח
שני וכו' נודמן לידי ספר יוסף אומץ — שו"ת להחיד"א,
בו מובא שו"ת מחתנו וכותב בפשיטות — ובכמה ראיות —
שלפעמים ה"י צבור נדחה ועושה פסח שני, ולתוס' — בא
גם בטומאה וכו', אבל לא להרמב"ם. עיי"ש (סימן וא"ו).

*

לסעיף א בחצ"ר — בענין הדעות אם ביהמ"ק הג' בנוי
ומשוכלל יבוא ויגלה משמים או שמשיח יבנהו:

ראה ג"כ לקו"ש חי"א ע' 98. לקו"ש חי"ג בלק (א)
הערה 36. שיחת יא ניסן תשל"ג (סיום מס' כתובות)
והתועדויות שלאח"ז. שיחת ער"ח מנ"א תשל"ו. ועוד.